

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget
Ekspedisjonskontoret
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
201001463

Dato
01.11.2010

**Spm. nr. 152 til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Torgeir Trældal -
Håndtering av avlingssituasjonen i Troms**

Jeg viser til spørsmål av 18.10.2010 fra stortingsrepresentant Torgeir Trældal.
Spørsmålet er:

"Statsråden møter sterk kritikk fra bøndene i Troms for håndteringen av deres krise. Fylkesråd Knut Werner Hansen utaler til avisa Nordlys 16.10 "Sentrale myndigheter er mer opptatt av å beskytte jordbruksavtalen enn å hjelpe kriserammede bønder i Troms." Kan Statsråden redegjøre for hva han har gjort, og vil gjøre med krisen?"

Jeg har stor forståelse for den vanskelige situasjonen mange bønder i Troms har kommet opp i som følge av svært store vinterskader på eng og i tillegg en kald og nedbørrik sommer. Landbruks- og matdepartementet har fulgt situasjonen i Troms tett siden tidlig i sommer og det har vært løpende kontakt mellom Statens landbruksforvaltning (SLF) og Fylkesmannen i Troms, og med departementet.

Saken ble også gjennomgått og drøftet på mitt kontor 25. august, der både Fylkesmannen og Fylkeskommunen var representert, i tillegg til Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og flere andre. Jeg fikk også ved selvsyn bekreftet den vanskelige situasjonen under min befarig i Troms 7. oktober.

Det er imidlertid ingen motsetning mellom jordbruksavtalen og hjelp til de kriserammede bøndene i Troms. Det er tvert imot særlig på jordbruksavtalen, kapittel 1150 post 50.12 "Skadefondet for landbruksproduksjon", at vi har ordninger som har som formål å gi økonomisk kompensasjon til foretak som lider tap som følge av forhold foretakene ikke kan rå over. Det gjelder følgende 4 ordninger:

- Tilskudd ved avlingssvikt i planteproduksjon

- Tilskudd ved tap av bifolk
- Tilskudd til reparasjon av vinterskadd eng
- Erstatning ved tap av sau på beite

De 3 første er koplet til klimatiske forhold. Ordningene finansieres gjennom et fond fordi de årlige utbetalingene varierer betydelig, og fordi det ikke er mulig å forutsi hvor mye som vil bli utbetalt kommende budsjettår. Ved inngangen til 2010 var det en egenkapital i fondet på 76 mill. kroner, mens Stortinget har bevilget 40 mill. kroner til fondet i 2010. For 2011 er framlegget 30 mill. kroner.

Tilskudd ved avlingssvikt i planteproduksjon er den ordningen som normalt krever de største utbetalingene. Hovedprinsippet her er at ordningen kompenserer tap i forhold til et beregnet normalår, fratrukket en egenandel på 30 prosent. Bønder er selvstendig næringsdrivende som driver biologisk produksjon som varierer mellom år. Derfor bør det være en egenandel. Ordningen er videre gruppert på vekstgrupper og avgrenset med et utbetalingstak på 500 000 kroner per vekstgruppe. Dette er for å stimulere til å spre risiko på flere produksjoner.

Dette er generelle ordninger som gjelder for hele landet. De er regulert i forskrift og finansiert over jordbruksavtalen. Partene i jordbruksoppgjøret har ansett disse ordningene som gode nok for å hjelpe bønder som blir rammet av klimatiske forhold gjennom et vanskelig år. Bønder er selvstendige næringsdrivende, og har også et selvstendig ansvar for å være forberedt på slike vanskelige situasjoner. Derfor velger mange også å etablere private forsikringsordninger som en tilleggssikkerhet ut over den statlige ordningen. Dette gjelder særlig produsenter som driver med et visst omfang innenfor potet, frukt, bær og grønnsaker.

Departementet har et særlig ansvar for å sørge for likebehandling. Derfor bør det være gode grunner dersom regelverket for erstatninger skal fravikes. Situasjonen i Troms i år ble spesiell fordi skadeomfanget på eng ble så omfattende i et stort sammenhengende geografisk område. For å kunne få nok fôr til dyrene gjennom vinteren, må mange kjøpe grovfôr som må fraktes over lange avstander. Dette innebærer transportkostnader betydelig over det nivå som den gjeldende erstatningsordningen bygger på.

Dette er bakgrunnen for at partene i jordbruksforhandlingene 03.09.10 ble enige om en tilleggsprotokoll som innebærer en dobling av erstatningssatsen for avlingsskade i grovfôrproduksjon i Troms i år. Dette er beregnet å kunne gi bøndene i Troms 10-15 mill. kroner ekstra og ut over det som følger av det generelle regelverket.

Søknadsfristen for ordningen med erstatning etter vinterskader på eng var 15. juli. Det er registrert 308 søknader om erstatning etter vinterskader, og det er utbetalt erstatningsbeløp på ca. 9,7 mill. kroner for disse. Et flertall av disse søknadene kom i år fra Troms fylke. Søknadsfristen for erstatning etter avlingssvikt i planteproduksjon er 31. oktober. Det er også mulig å søke om forskuddsutbetaling basert på en forenklet søknadsbehandling. Per 1. oktober var det fortsatt ganske få i Troms som hadde søkt om forskudd. Statens landbruksforvaltning har grovt estimert utbetalingsvolumet for

erstatning etter avlingssvikt i 2010 i Troms til 40 – 50 mill. kroner. SLF antar at opp mot 2/3 av erstatningssakene kan ferdigstilles i 2010.

Hittil i 2010 er det utbetalt erstatninger fra Skadefondet på 57,9 mill. kroner. Av dette utgjør 33 mill. kroner skader i 2009. Det er også avlingsskader i andre landsdeler i år, og basert på de anslag departementet har per dato, kan de samlede utbetalinger i 2010 komme opp mot 100 mill. kroner, eller 60 mill. kroner mer enn det Stortinget har bevilget til fondet i 2010. Fordi det etter departementets vurdering er usikkerhet om fondets egenkapital vil være stor nok til å dekke de kommende utbetalingene i 2010 og 2011, vil departementet i forbindelse med nysalderingen foreslå for Stortinget at bevilgningen til kap. 1150 post 50.12 økes med 10 mill. kroner i 2010.

Flere andre har også bidratt for å avhjelpe på situasjonen for landbruket i Troms.

Fylkesmannen har bl.a. satt i verk:

- Informasjon og veiledning til kommunene
- Samarbeid med offentlige og private instanser i fylket for god veiledning og tiltak mht praktiske utfordringer for landbruksforetakene
- Tett dialog med SLF og Landbruks- og matdepartementet
- Ekstra bemanning for å håndtere søknader om erstatning og forskudd på erstatning

SLF har bidratt til god og effektiv behandling av erstatningskravene ved bl.a.:

- Løpende kommunikasjon med Fylkesmannen om faglige og praktiske utfordringer, inkludert faglig veiledning knyttet til bruk av erstatningsregelverket
- Kurs for saksbehandlere i kommuner og hos Fylkesmannen i bruk av søknads- og saksbehandlingssystemet for erstatningsordningene i landbruket (ELF)
- Forsterket brukerstøtte og oppfølging av ELF slik at problemer unngås eller løses raskt

Jeg er også kjent med at Fylkeskommunen, berørte kommuner, Nortura, Tine og Felleskjøpet på sine områder har satt i verk tiltak for å avhjelpe situasjonen.

Den 7. oktober var jeg som nevnt på besøk i Troms, og fikk ytterligere orienteringer om situasjonen og de tiltak som er gjort, og som er under planlegging. Det er ingen tvil om at situasjonen er vanskelig for mange bønder i fylket, og det var etter min mening riktig i denne situasjonen å iverksette særskilte tiltak i grovfôrproduksjonen med dobbel erstatningssats.

Med hilsen

Lars Peder Brekk